

УДК 821.161.2-93.09(092):811.161.2'42

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.242605>

Анна Огар, кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання у початковій школі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ХУДОЖНІЙ ПРОСТІР ТВОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ГАЛИНИ ВДОВИЧЕНКО: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ І ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

У статті йдеться про лінгвостилістичні та лінгводидактичні особливості творів Галини Вдовиченко для дітей. Для цих художніх текстів характерні лексичне багатство й різноманітність форм вираження думки, оригінальний словотвір, акцентування стилістично маркованих одиниць із зменшено-пестливими суфіксами, онімікон з прозорою мотивацією, вишуканий синтаксис, тропи та стилістичні фігури, що піддаються індивідуально-авторським модифікаціям. Художні тексти також у доступній формі ословлюють проблеми, з якими стикається сучасне суспільство.

Ключові слова: лінгвостилістичний аналіз; лінгводидактичний аспект; художній текст; лексема; фразеологізм; онім; індивідуально-авторський неологізм; синтаксис; тропи; стилістичні фігури.

Лит. 9.

Anna Ogar, Ph.D.(Philology), Associate Professor of the Philological Disciplines and Methods of Their Teaching in Primary School Department Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

ARTISTIC SPACE OF HALYNA VDOVYCHENKO'S WORKS FOR CHILDREN: LINGUISTYLISTIC AND LINGUODIDACTIC ASPECTS

The article deals with the linguistic-stylistic and linguodidactic features of Halyna Vdovychenko's works for children. These texts meet all modern requirements for children's literature: they are relevant for children, written in living language, promote socialization, carry cognitive, developmental, informative charge, and most importantly – meet such criteria as art, which involves actualization of the reader's emotional sphere, interpretation of the work as a phenomena of art with aesthetic and spiritual value, encrypted in the structural-compositional and linguistic-stylistic organization of the work.

The writer's literary texts are characterized by lexical richness and variety of forms of expression, original word formation, accentuation of stylistically marked units with reduced- affectionate suffixes, onimicon with transparent motivation, refined syntax, tropes and stylistic figures that can be individually modified by the author.

The language design of the works is easy and clear, but impressive. These are epithets, comparisons, barbarisms, tautologies, paraphrases, pleonasms, paronomasia, figurative transferences of different types. Verbalized transferences are sometimes complicated by other paths, for example, personification is enhanced by comparisons; accumulation of several stylistic figures and tropes in one context (gradation, amplification, antitheses), which contributes to the logical and intonational expression of the text, the creation of individual-authorial, unique, figurative discourse. The syntactic structure of the work corresponds to the children's audience. These are mostly simple, non-multicomponent sentences.

In addition to entertaining, aesthetic, cognitive aspects, H. Vdovychenko's works of art are also endowed with educational and social. They address in an accessible form the problems faced by modern society.

Keywords: linguistic-stylistic analysis; linguodidactic aspect; artistic text; token; phraseology; onym; individual-author neologism; syntax; tropes; stylistic figures.

Постановка проблеми. Мовознавство сьогодення вражає багатоплановістю досліджень, переплітаючись з суміжними науками, усе більше розкриває мову в її стосунку до людини. Лінгвостилістичний аналіз та інтерпретація художнього тексту демонструє інтенції митця і смислові координати, які той задає для читача. Встановлення мистецьких посилів, їхнє декодування – складний процес, до якого, окрім художнього тексту, доєднується низка позалінгвістичних факторів. Однак вихідним все

ж є саме текст у всій різноманітності вимірів. Особливої, прискіпливої уваги потребують тексти для дітей, адже вони спрямовані на читачів, становлення яких – і мовно-мовленнєве, і морально-етичне, й естетичне тощо – тільки відбувається. Такі твори мають бути актуальними для дітей, написаними живою мовою, сприяти соціалізації дітей, нести пізнавальний, розвивальний, інформативний заряд. Проте найголовнішим критерієм, якому мають відповідати усі художні твори, є саме художність,

що передбачає актуалізацію емоційної сфери читача, розгляд твору як явища мистецтва з естетичною та духовною цінністю, зашифрованою у структурно-композиційній та мовностилістичній організації твору [8, 81].

Художній текст – це втілений у художній формі фрагмент концептуальної картини світу автора, відображений ним з позицій певного естетичного ідеалу. Зміст літературного твору відображає авторську картину світу, певну систему духовних цінностей письменника, його оцінку дійсності. Цю картину можна досягнути через систему особливих мовних чи немовних засобів і прийомів, а також через композицію тексту. У світлі цього зосередимо увагу на лінгвостилістичному аналізі тексту, який включає розгляд його мовної організації, вивчення взаємозв'язків мовних засобів у його системі. Таке дослідження передбачає огляд лексичного аспекту твору, особливостей фонетики, морфології, синтаксису, що із залученням екстралінгвістичних факторів веде до розкриття не лише змісту, а саме смислу; також аналіз спрямований на визначення ролі вподобань автора та стилістичного маркування в його мовотвірчій діяльності, опис мовленнєвої системності стилю, яка організовує відбір засобів з орієнтацією на творчий задум та потреби спілкування, з'ясування стильових рис і взаємозв'язку між метою тексту та вибором стилю [9, 298].

Серед творів сучасних дитячих письменників вигідно вирізняються яскраві й оригінальні “36 і 6 котів”, “Ліга непарних шкарпеток”, “Містельфи” Галини Вдовиченко. Сучасні автори поєднують традиційні цінності та модерні настрої, втілюючи їх у яскравих образах та сюжетах. Це реалізовано й у творах письменниці. Окрім того, перелічені книги – приклад фантастичних захопливих перипетій (які, за словами В. Агеєвої, прегарно поєднуються з реалістичними мотиваціями), що занурюють читачів у дивний світ, описаний добірним словом. Слова знаної літературознавиці можна сказати про кожне творіння Г. Вдовиченко: “Насправді ця книжка – прецікава казка про те, як добро породжує добро (не завжди, знаємо, але хоча б іноді)” [1]. А ще – оригінальний матеріал, який слугує засобом для мовного становлення читачів, взірцем для мовленнєвого наслідування, сюжетом для виховання словом. Лінгвостилістичний та лінгводидактичний аспекти художніх творів для дітей письменниці тому є цікавим і актуальним об'єктом дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Доробок Г. Вдовиченко вже зацікавлював дослідників, але не часто. Зокрема проаналізовано

образи-символи в романі “Пів яблука” [2]. Що ж до дитячих творів, то натрапили лише на позитивні рецензії [1; 7], у яких автори спорадично торкаються й мовних аспектів. Твори для дітей письменниці не були предметом розгляду ні в лінгвостилістичному, ні в лінгводидактичному аспекті, що й зумовлює вибір теми дослідження.

Мета статті – проаналізувати художній простір творів для дітей Галини Вдовиченко в лінгвостилістичному та лінгводидактичному аспекті.

Виклад основного матеріалу. Мисткиня словом вималювала особливий колорит, атмосферу місця, про яке йдеться, однак її читачам доведеться заглядати у словник. Ось так описано львівське житло містельфів: *Вона мешкає в будинку, вхід до якого охороняють кам'яні леви та лицарі-атланти. Її вежка – над горішнім поверхом; Там є палуба-портик і шпиль – наче щогла; Він живе над пасажем Міколяша; На розі будинку – кругла вежа-ротонда, у ній живе Тея-пекарка (“Містельфи”)*. Однак занедбаний стан цих споруд змушує письменницю вербалізувати поряд з вишуканими назвами архітектурних форм інші мови, пейоративні конотації яких нівелюють зменшено-пестливі суфікси: *халабудка, хижка*. Принагідно відзначимо, що у творах багато форм із зменшено-пестливими суфіксами: *кав'яренька, долонька, віконце, віконечко, вежка, кучерика, шапочка, дротики, торбинка, крамничка, фартушок, пасемце (диму), горнятко* тощо.

До того ж у творі багато інших архітектурних термінів: *барельєф, фронтон, купол, н'єдестал, постамент, ніша, лабіринт, колона, тунель, склепіння, ліпнина, флюгер* та термінів з інших галузей, скажімо: *кренделі, фуєте, піруєти, балетні па, степ, брейк, ча-ча-ча* (танцювальне мистецтво), *живопис, акварель, натюрморт, експозиція* (образотворче мистецтво). Такі номінації за відповідної словникової роботи розширяють світогляд читачів, розвинуть у них спостережливість, уважність, і, безумовно, збагатять словниковий запас термінною лексикою.

Письменниці дбає й про багатство та різноманітність мови, уплітаючи в тканину тексту різні засоби вираження думки. Натрапляємо на лексеми, рідко вживані в щоденному мовленні: *сочитися* (про світло), *жебоніти, поціновувачі, різноголосося, докірливо, схрон, довкруг* тощо. Дитячий плач, скажімо, ослівлено низкою мовних форм, серед яких – чільне місце займають фразеологізми: *рюсання, плач, хлипання, заливатися слізьми, шморгати носом, зайтися*

плачем. Однак найбільше пересипано фраземами текст про котів: *накивати п'ятами, дати драла, відняти мову, тримати себе в лапах, відчутти серце в горлі, мокрий як курка, вчепитися як воша за кожух, напхатися як кільки в бляшанку, робити чужими лапами, працювати з душею, хоч очі в Сірка позичай, припнути язика, впадати у відчай, ласий на чужі ковбаси, як мокре горить, вісті не лежать на місці, і слід охолов, потрапитися на гарячому, кинути оком, триматися очі в очі, іти світ за очі, тримати язика за зубами, спопелити поглядом, закотити очі під лоба* ("36 і 6 котів-детективів"). Прикметно, що деякі одиниці зазнали структурних трансформацій та модифікацій на кшталт *тримати себе в лапах* (пор. узусне *тримати себе в руках*), *робити чужими лапами* (пор. *робити чужими руками*). А фразеологізм із мікроконтексту *Забирайся, поки цілий! Хвіст у зуби – і бігом!* настільки формально віддалений від лексикографічно кодифікованого *ноги в руки*, що потребує коментаря для маленьких читачів, які з легкістю зіставляють усталений варіант із котячо-собачою історією. Як і мовну гру навколо відомої фраземи:

Бровчик на нього й не глянув, промимрив стиха:

- Мені тепер від сорому хоч в Сірка очі позичай.

- У якого ще Сірка? Ти до нас іще Сірка приведи! ("36 і 6 котів-детективів")

Особливої уваги заслуговують авторські оніми, які одразу й характеризують своїх носіїв – за схожістю та за впадощами, скажімо, імена 36 і 6 котів: *Сордель, Хавчик, Ковбасюк, Шпондермен, Ля Сосис, Шкур'як; Іветта, Лізетта, Мюзетта, Жанетта, Жоржетта, Кларетта, Колетта, Маріетта; Брейкер, Вертун, Степко, Дряпне; Нявчик, Сплюх, Беркиць* тощо. От як пояснено етимологію одного з імен:

Шість потилиць, шість спин, п'ять хвостів. Стривайте, а де ж шостий хвіст?.. Ага, ясно. Сордель не має хвоста! Вгодований безхвостик, схожий на сардельку, помітно погладшав останнім часом. Його опасисту спинку не сплутаєш із жодною іншою ("36 і 6 котів-детективів").

Спонукають дітей до словотворення й введені в тканину творів новотвори: *Дорогі шкарпи, шкарпетони, шкарпані та шкарпуки!* Або пропонують читачам номен *придахувався* зі значенням 'приземлитися на даху'. Авторським неологізмом є назва книги: *Містельфи*. Письменниця з пояснення читачам цього слова розпочинає повість:

Вони живуть у кожній вежі львівського середмістя, майже на кожному горищі. Хто – вони? Міські ельфи. Містельфи. Не чули про таких? Місто+ельфи=містельфи.

У творі натрапляємо й на похідні від цього неологізму: *містельфійський, містельфійка*, так як і *мутівський* від *мути*, тобто щирі-мутанти. Яскраву художню функцію мають експресивно-оказіоналізми, як-от: *супер-класночо-надійно, кігтяно-пазурна музика*. Більш традиційно утворені номени *книгожери, мутовітаміни, мутомікроелементи, дряпопис*.

Мовне оформлення творів легке та зрозуміле, та все ж вражає. Це і:

- епітети *сйлива мармиза* (у містельфів) та *страхотлива довбешка* (у щурів), *ажурні фіранки, борошняний порошок, шахтарська сніжинка* – про білу шкарпетку, що її випрало з темним одягом, ще й обсипало чайнками; *новановісінька духмяна книжка, колючий доторк, міцний металевий запах, книжковий шпиталь*. Відзначимо також неординарні приклади: *дівчинка-метелик, майстриня-в'язальниця, мороз-заметіль, щур-мутант, коти-танцюристи, котара-смугастик, коти-хавчики* тощо;

- порівняння (*смугаста, наче зебра* [шкарпетка]; *плащ наче крила бруківка, як солодкі льодяники; каміння і метал, немов хрустке печиво*) і підрядні порівняльні речення: *Та книжка пахла, як свіжий горіховий коржик; Сварки спалахували, немов сухий хмиз від сірника;*

- варваризми: *Шерше ля фам, Бонджорно, бамбіні!*;

- тавтології: *найтаємніша таємниця, рідкісна рідкість, найрепіший реп, мишкові миші;*

- перифрази: *господар дахів, диригент флюгерів* (вітер);

- плеоназм: *шумить-гуде, бувай-прощай, Білий-Альбінос;*

- параномазія: *безпородні, але не безпорадні;*

- образні перенесення різних типів: *довга шия пилососа; пилососна труба удавом скрутилася; подушкові гори; каскад дахів; Я чула, звісно, про щурів... - засумнівалася Косичка... А чого ж! Вони розумні, - Коротка Стрижка гримнула шухлядою; Крильця дівчат уже мерехтіли попереду ледь помітним сріблом.*

Ословлені перенесення часом ускладнені іншими тропами, як-от в описі Співочої катедри: *Два верхні віконечка – наче осі, нижнє – точнісінько як розтулений у співі рот. Будівля співає: о-о-о-о-о!* ("Містельфи"). Персоніфікація тут підсилена порівняннями, одне з яких доволі розлоге.

Інший приклад. Нагромадження синонімів та антонімів в одному контексті, до того ж ці одиниці різного роду:

Слухачі позирають униз, на маленькі будинки, такі крихітні, наче в них живуть мурашки. Над манюсінськими будиночками нависають величезні містельфійські ноги. Гігантські ступні над іграшковим містом! Так добре велетням сидіти рядочком, погойдувати ногами й слухати Агату ("Містельфи").

Маленькі – крихітні – манюсінські; величезні – гігантські; мурашки – велетні. Уважаємо, що до першого синонімійного ряду варто долучити й лексему *іграшковий*, яка в цьому контексті має зумовлену ним семему 'малий, такий за розміром, як іграшка'. Загалом у цьому фрагменті ще й поєднано ознаки кількох стилістичних фігур та тропів: висхідної градації, що упорядкувала розташування синонімів відповідно до підсилення їхнього значення; ампліфікації, що передбачає нагромадження синонімів та однотипних мовних одиниць для висвітлення зображуваного явища; антитези, в основі якої – зіставлення протилежних явищ, образів, а засіб її реалізації – антоніми. Мета такої контамінації – спеціальне акцентування, логіко-інтонаційне увиразнення, а результат – створення індивідуально-авторського, неповторного, образного дискурсу.

Подибуємо різні вияви терміна градація в художньому дискурсі Г. Вдовиченко. Окрім відповідно розташованих слів у межах речення, мисткиня нанизує й цілі речення за принципом зростання їхніх семантичних та емоційно-експресивних якостей, пор.:

Підтягували одна одну, підсаджували, дерлися вгору ("Ліга непарних шкарпеток").

Або: У небі блимнуло, над Високим замком, над лисою горою саянув білий розлом. Загриміло. Гуркіт покотився усіма вулицями середмістя. Місто кликало собі на допомогу стрілами блискавок та оглушливими громовицями. Зірвалася потужна злива ("Містельфи").

Відповідає дитячій аудиторії й синтаксична структура твору – це здебільшого прості небагатокомпонентні речення. Відзначимо, що письменниця емоційний зміст тексту передає, вдаючись до необов'язкових, хоча й виправданих, розділових знаків, таких, які спеціально акцентують текст, реалізуючи авторські інтенції, до прикладу:

Це Остап. Він живе над пасажем Міколяша. Хоча який це пасаж? Сама лиш назва залишилася. Насправді – подвір'я з руйновищем стін. Тут давно немає

наскрізного проходу з однієї вулиці на іншу, немає галереї під скляним дахом – а була ж... З кінозалами, кав'ярнями, цукернями, крамницями і фонтаном... ("Містельфи").

Важко не погодитись: доступний читачам зміст емоційно насичують розділові знаки, яких доволі багато на такий невеликий фрагмент. Вони слугують для мовної економії, дають змогу читачам самим добирати мовні засоби, тобто суб'єктивізують їх (читачів), не лише апелюючи до них, а й підштовхуючи бути співтворцями, дофантазувати, домислювати, А ще – пишуть інтонаційне панно твору. Для увиразнення тексту авторка вдається до стилістичних прийомів на кшталт парцеляції:

Насправді, саме там, подалі від людського ока, облаштовані маленькі затишні оселі. Десь у кутку горища. Або в заглибині стіни. Або навіть у старій валізі, у скрині чи в дерев'яному футлярі мовчазного годинника, який уже забув, коли востаннє бамкав ("Містельфи").

Письменниця ненав'язливо уводить у текст спонукальні синтаксичні конструкції, на яких варто акцентували дітям. Зокрема фрази *Нумо, відійди! Гайда до краю з водою!*. Саме такі форми мають увійти в мовленнєву практику замість поширеного, однак ненормативного *Давайте підемо. Давайте зробимо.*

Безсумнівно, що, окрім розважального, естетичного, когнітивного аспектів, твори Г. Вдовиченко наділені ще й виховним та соціальним. Зокрема, не оминає письменниця вельми актуальних для сучасного суспільства та конкретно для шкільної спільноти проблем соціалізації дітей / людей з особливими потребами. Просто, непафосно, без моралізаторства, без зайвого акцентування, зрозуміло й доступно письменниця розповідає читачам про такий аспект життя:

Її фартушок притрушений борошном. Часом у борошні її руде волосся, а іноді навіть і навушники! Тея знімає їх лише тоді, коли лягає спати. Чому вона їх носить? Бо без тих навушників нічого не чує. А з ними чує геть усе: голоси друзів, музику, пташиний спів і шурхіт вітру понад дахами ("Містельфи").

Інша глобальна проблема, до розв'язання якої в Україні ще лише прагнуть, – нерозважливе, нераціональне ставлення до речей. Її теж вербалізує письменниця, дбаючи водночас про те, щоб продемонструвати читачам її розв'язання:

Навіщо люди викидають добротні речі? Дафна любить міркувати за своїм плетивом. От винесли на горище цей светр, а навіщо? Він без жодної дірки. Майже як новий.

Дивні люди. Позбуваються одягу, навіть його не поносивши. Може, просто не встигають полюбити?

Дафна дарує вовняному непотребу друге життя. Це її улюблене діло. Вона намотує й намотує клубки, барвисті кульки встеляють кімнатку. Їх усе більше й більше.

Оце так скарби! Цих ниток вистачить надовго. З них Дафна наплете, скажімо, шапок ("Містельфи").

А злигодні 36 і 6 безпритульних котів формують у читачів відповідальне ставлення до тварин, підштовхують до емпатії та турботи щодо слабших. Сприяє цьому й приклад пані Крепової та її племінника Стаса. Не можна оминати увагою сценарії дій героїв, які підсумовано й концентровано в смислово містких реченнях: "Коли справді потрібна допомога, не соромно про неї й попросити"; "А чого ображатися? Сильного образити важко, а він вважав себе сильною особистістю.

Твори Г. Вдовиченко характеризує зорієнтованість на дитячу аудиторію, що знаходить також вияв у відповідному контенті. До загального сюжету творів та вербальних форм сюди належать й мікросюжети, у яких авторка описує дитячі ігри, забави, лічилки тощо.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Твори Г. Вдовиченко для дітей вирізняються цікавими сюжетами, які нетривіально ословлено. Художній дискурс письменниці відзначається багатством форм і різноманітністю вираження думки, самобутністю дериваційного моделювання та акцентом на стилістично маркованих одиницях із зменшено-пестливими суфіксами, оніміконом з прозорою мотивацією, вишуканим синтаксисом і насиченістю тропами та стилістичними фігурами, що часто зазнають індивідуально-авторських трансформацій. Окремої уваги заслуговують порушені у творах проблеми, з якими стикається людство, та закладені в текстах сценарії дій, які вельми згодяться маленьким читачам.

Перспективним вважаємо подальше дослідження творчості письменниці в різних контекстах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Агеева, Віра. Тридцять шість і шість чи сорок два? BBC Україна : сайт. Рец. на кн.: Вдовиченко, Галина. (2015). 36 і 6 котів. Львів : Вид-во Старого Лева. 2015. Режим доступу: http://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/10/151019_book_20_15_review_ageeva_vdovychenko. (дата звернення: 04.08.2021)
2. Базалук, А. Г., Гонюк О. В. Образи-символи в романі Галини Вдовиченко "Пів яблука". Філологічні науки. Збірник матеріалів підсумкової наукової

конференції студентів та викладачів. Упорядник О. І. Панченко. Дніпро. 2017. Акцент ПП, с. 3–6.

3. Вдовиченко, Галина. Мишкові миші з продовженням. Львів: Видавництво Старого Лева. 2017. 155 с.

4. Вдовиченко, Галина. Містельфи. Львів: Видавництво Старого Лева. 2020. 144 с.

5. Вдовиченко, Галина. Ліга непарних шкарпеток. Львів: Видавництво Старого Лева. 2019. 56 с.

6. Вдовиченко, Галина. 36 і 6 котів-детективів. Львів: Видавництво Старого Лева. 2019. 144 с.

7. Мельник Т. Про мишей і дітей. Друг читача : сайт. Рец. на кн.: Вдовиченко, Галина. (2011). Мишкові миші : повість для дітей мол. шк. віку; [худож. А. Сарвіра]. Київ: Грані-Т. 2011. Режим доступу: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/11514/ (дата звернення: 04.08.2021)

8. Кизилова, В. Література для дітей та юнацтва в контексті реформування змісту літературної освіти в Україні. *Вісник Центру дослідження літератури для дітей та юнацтва "Література. Діти. Час"*. Вип. VI: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції "Українська література для і про дітей: історичні здобутки й тенденції розвитку" (11 жовтня 2016 року). Старобільськ : Вид-во ДЗ "Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка". 2016. С. 76–82.

9. Чистякова, О. С. Лінгвостилістичний аналіз художнього тексту. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Філологічна"*. Випуск 60. 2016. С. 297–299.

REFERENCES

1. Aheyeva, Vira. (2015). Trydtsyat shist i shist chy sorok dva? [Thirty-six and six or forty-two?]. BBC Ukraine: site. Rec. on the book: Vdovychenko, Halyna. 36 i 6 cats. Lviv : Lviv: Staryi Lev Publishing House. Available at: http://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/10/151019_book_20_15_review_ageeva_vdovychenko. (Accessed 4 Aug 2021). [in Ukrainian].
2. Bazaluk, A. H. & Honyuk, O. V. (2017). Obrazy-symvoly v romani Halyny Vdovychenko "Piv yabluka" [Images-symbols in Halyna Vdovychenko's novel "Half Apple"]. *Philological Sciences. Philological sciences. Collection of materials of the final scientific conference of students and teachers*. Dnipro, pp. 3–6. [in Ukrainian].
3. Vdovychenko, Halyna. (2017). Myshkovi myshi z prodovzhennyam [Mouse mice with continuation]. Lviv: Staryi Lev Publishing House. 155 p. [in Ukrainian].
4. Vdovychenko, Halyna. (2020). Mistelfy [Mistelfs]. Lviv: Staryi Lev Publishing House. 144 p. [in Ukrainian].
5. Vdovychenko, Halyna. (2019). Liha neparnykh shkarpetok [League of odd socks]. Lviv: Staryi Lev Publishing House. 56 p. [in Ukrainian].
6. Vdovychenko, Halyna. (2019). 36 i 6 kotiv-detektyviv [36 and 6 cat detectives]. Lviv: Staryi Lev Publishing House. 144 p. [in Ukrainian].
7. Melnyk T. (2011). Pro myshey i ditey [About mice and children]. Another reader: site. Rec. on the book. Druh chytacha : sayt. Rets. na kn.: Vdovychenko, Halyna. Myshkovi myshi : povistdlya ditey mol. shk. viku; [khudozh. A. Sarvira]. Kyiv : Hrani-T. Available at: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/11514/ (Accessed 2 Aug 2021). [in Ukrainian].

ВИКОРИСТАННЯ ЗДОБУТКІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

8. Kyzylova, V. (2016). Literatura dlya ditey ta yunatstva v konteksti reformuvannya zmistu literaturnoyi osvity v Ukrayini [Literature for children and youth in the context of reforming the content of literary education in Ukraine]. *Bulletin of the Center for the Study of Literature for Children and Youth "Literature. Children. Time"*. Vol. VI: Proceedings of the 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference "Ukrainian Literature for and About Children: Historical

Achievements and Development Trends" (October 11, 2016). Starobilsk: Luhansk National University Publishing House. Taras Shevchenko. pp. 76–82. [in Ukrainian].

9. Chystyakova, O. S. (2016). Lihvostylistychnyy analiz khudozhnoho tekstu [Linguistic and stylistic analysis of an artistic text]. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy". Philological series*. Issue 60. pp. 297–299. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.07.2021

УДК 929:378:37.091.12.011.3-051(045)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.242606>

Ірина Розман, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри англійської філології та методики викладання іноземних мов
Мукачівського державного університету

ВИКОРИСТАННЯ ЗДОБУТКІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІСТИКИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Обґрунтована потреба у необхідності використання здобутків педагогічної біографістики для підготовки студентів закладів освіти педагогічного спрямування, що дає змогу вдосконалити набутий теоретико-практичний матеріал щодо життєдіяльності відомих і маловідомих педагогів. Зосереджено увагу на практичних рекомендаціях вивчення біографії педагогів. Запропонована конкретна тематика для практичної роботи зі здобувачами вищої освіти.

Закцентована увага на те, що вивчаючи різновидові джерельні матеріали у професійній підготовці майбутніх педагогів, зокрема у викладанні дисциплін гуманітарного і психолого-педагогічного циклів "Педагогіка", "Історія педагогіки", "Методологія наукового дослідження", "Теорія і методика виховання" та інші, в організації науково-дослідницької роботи здобувачам освіти важливо дослідити педагогічну біографістику у системі сучасної науки та освіти.

Ключові слова: педагогічна біографістика; здобутки; практичне використання; джерелознавчий компонент.

Літ. 6.

Iryna Rozman, Ph.D.(Pedagogy), Associate Professor of the English Philology and Methods of Teaching Foreign Languages Department
Mukachevo State University

USE OF ACHIEVEMENTS OF PEDAGOGICAL BIOGRAPHY IN PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS

The development and formation of the individual, providing comprehensive conditions for self – development is one of the main tasks of the field of teacher education at the stage of integration into the European educational space. Higher education, on the path of rearrangement, involves training future teachers to use the already acquired theoretical and methodological material and to further improve practical skills.

The purpose of the article is to substantiate the need to use the achievements of pedagogical biographical studies in the professional training of future teachers. The article substantiates the need to use the achievements of pedagogical biographical studies for training students of educational institutions of pedagogical direction, which makes it possible to improve the acquired theoretical and practical material on the life of well-known and little-known teachers. Attention is focused on practical recommendations for studying the biography of teachers. Specific topics for practical work with applicants for higher education are proposed. Studying various source materials in the professional training of future teachers, in particular in teaching the disciplines of humanitarian and psychological-pedagogical cycles "Pedagogy", "History of pedagogy", "Methodology of scientific research", "Theory and methodology of education" and others, in the organization of research work, it is important for applicants to study pedagogical biographical studies in the system of modern science and education, to find out the theoretical concepts of biographical teachings, to use general scientific, historical-pedagogical and interdisciplinary methods of pedagogical biographical studies, general information about the sources of research of pedagogical personalities, documentary sources as an aspect of pedagogical biographical studies, get acquainted with the features of studying personalities by Ukrainian Soviet pedagogical science, explore the personalized direction of